

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisli se ne vra-
čajo, nplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisno enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se spremejsjo
do srede popoldne.

Štev. 15.

V Mariboru, dne 11. aprila 1901.

Tečaj XXXV.

Občinske volitve.

Mislili smo že, da se nam za občinske volitve ne bo več treba toliko brigati, kakor nekdanj, ker se je pač malokje bati, da bi občinska uprava prišla v nemškutarске roke. Žal, da temu ni tako! Nemškutarstvo je zadnji čas začelo zopet drzneje dvigati svojo glavo ter se ozirati po plenu. Posebno v mariborskem, ptujskem in ljutomerskem glavarstvu so se razmere znatno spremenile in sicer za nas na slabše. Čeprav po nekaterih krajih v teh treh glavarstvih narodna zavest še vedno veselo napreduje, toda splošno pa nazaduje. To je dejstvo, ki se ne da utajiti in katerega si ne smemo prikrivati. Težko, da bi si letos kje pri občinskih volitvah pridobili kak nov občinski zastop, pač pa je že danes gotovo, da bomo nekatere občine izgubili.

Velike važnosti je, da so občine v rokah zavednih katoliških slovenskih mož. Od tega ni morda samo odvisno, ali potem županstvo nemški ali slovenski uraduje, ali ima nemški ali slovenski pečat, od tega, v katerih rokah je občina, so odvisne še tudi druge imenitne in važne reči.

Občinski zastop oskrbuje občinsko premoženje. Vsakemu si je treba dobro premisliti, komu bo poveril to premoženje, ali katoliškim slovenskim možem ali pa brezbožnim nemškutarjem. Le pogledjmo si nemškutarске vrste! Kaki ljudje so med njimi? Po največ — seveda pripoznavamo tudi izjeme — so to ljudje, ki

rajsi sedevajo po krčmah nego pa opravljajo svoja kmetjska opravila. Ljudje, ki so imeli že večkrat priliko, spoznati se z kazenskimi sodniki, ljudje, ki glas svoje vesti mamijo z opojnimi pijačami, in imajo le jedno prednost, to je zgovornost in gostobesednost. Po tej lastnosti pa se dajo premnogi tudi iz katoliško-narodnih vrst zapeljati. Ker nemškutarji znajo mnogo govoriti in kričati, mislijo nekateri, da tudi mnogo vedó, da so pametni in razumni, čeprav je gostobesednost le znamenje površnega mišljenja in plitve znanosti. Kdor trezno in razumno misli, pa bo vedel, da se ljudje sodijo ne po besedah, ampak po dejanjih. In taki gotovo ne bo volil v občinski zastop mož, ki so se izneverili svojemu narodu, a prepogosto tudi vsled svojega življenja niso na najboljšem glasu. Brez skrbi pa lahko voli vsakdo značajne in verne slovenske može, kateri mu bodo brez dvoma najvestneje oskrbovali občinsko premoženje.

Občinski odbori, oziroma predstojniki imajo uplívno besedo pri krčmarski obrti. Glavarstva se povprašujejo pri njih, kadar se ustanovijo nove krčme ali kadar se jim da koncesija za novo pijačo, n. pr. kadar se daje pravica za žganjetoč. Občinski predstojniki imajo tudi odločilno besedo, kadar prosijo za ples, za prekoračenje policijske ure itd. Kdo bo boljše upravljal te važne pravice, ali nemškutarški občinski odbor ali pa odbor, v katerem sedijo pošteni, verni in zavedni slovenski kmetje? Kdor ima zdrave možgane, bo vedel sam prav odgovoriti.

Občinski odbori so velikega pomena za okrajne zdravstvene odbore, kateri sestavljajo terno okrožnih sodnikov. Okrajni zdravstveni odbori so sestavljeni iz voljenih odposlancev iz različnih občin. Zgodilo se je že, da so okrajni zdravstveni odbori predlagali za okrožne zdravnike može, ki niso niti jezika zmožni, v katerem bi naj občevali z bolniki. Od takega zdravnika ima okraj pač malo haska, a plačati ga mora prav pošteno.

Dalekosežne važnosti so tudi občinski zastopi za okrajne zastope, kakor jih imamo pri nas na Štajarskem. V tretji skupščini je namreč vsak župan tudi volilec, in z njim po številu občinarjev še eden ali več mož, katere izbere odbor. Na sestavo okrajnega zastopa imajo torej občine veliko upliva. In vsled velikih nalog, ki jih imajo okrajni zastopi, pač tudi v tem oziru ne sme biti vseeno, ali sedijo v okrajnem zastopu može, katerim lahko kmet zaupa, ali pa može, na katere imajo uplív kmetom ne preveč naklonjeni nemški mestjani in tržani.

Občinske volitve se vršijo, lahko bi rekli neprenehoma zdaj tukaj zdaj tam. V prihodnjem času bo več občinskih volitev v ljutomerskem, ptujskem in mariborskem glavarstvu. Da se obrača na te volitve več pozornosti, zaradi tega smo napisali današnje vrstice.

Listek.

Zgodilo se je

Pripoveduje A. Dr.

Izginili so iz naših krajev tihotapeci in kontrabanti, z njimi pa večidel tudi njih dvomljiva slava, in le tuintam ob dolgočasnih zimskih večerih spomni se še kak stari oče njihovih pogumnih in nevarnih potov, ob katerih je mnogoteremu financerjeva sovrážna svinčenka na veke ugasila strastno pohlepčnost po nepoštenem dobičku. V nekem sorodstvu z njimi so lovski tatje. Njih potuhnjeno junaštvo cveti več ali manj dosihdob, seveda bolj na skrivnem, kajti njim ni za posvetno pohvalo in čast. Postave brez uspeha zasledujejo in kaznujejo te zvite ptiče, ki se znajo poskriti še tako paznemu čuvaju in ki vedó uporabiti vsak ugoden trenutek. Neokretnost »nedeljskih lovcev«, ki na lovu s puško ravnajo, kakor bi imeli motovilo v roki in ki zadenejo k večjemu psa ali gojčaja, je lovskim tatov le v zbadljivo zasmehevanje. Bistro oko in zanesljiva roka lovskega tatu pa redkokdaj zgreši, puška mu je zvesta pomagačica in on navadno mojster strelec. Dokler še bode kak zajec muzal po svetu v neprestanem strahu za svoje življenje,

in dokler lov ostane le kratkočasna predprava bogatinov, bode cvetela tudi obrt lovskih tatov. Saj si lovski tat svojega postopanja ne šteje v greh, misleč, tudi meni je vseč pečenkin vonj, in samogoltni grajšček zajcev vendar ni cepil, da bi si za svoj trud smel ustvariti izključno pravico do lova.

Naš Lenta, katerega vam že poprej priporočam v milosrčno pomilovanje, bil je cvet pristnega lovskega tatu in vrhutega prijatelj dobrodišeče zajčevine. Zraven pa je vtaknil tudi marsikateri belič v svoj žep za zajčevo dlako. Kakor bi se bilo še-le večeraj dogodilo, tako živo se mi je v spomin utisnila nesrečna osoda mojega znanca Lenta.

Še ni bil za vojaka zrel, brisal si je še, rekel bi, ostanke mleka po obradku, da napravi dostojen prostor mahu, ki se pozneje po mnogih skrbeh prestvari v ponosno mostače, a vendar puško je znal sukati kakor nemara vsak zaprisežen lovec. Mnogoteri večer, da, večasi dolgo v noč pri mesečini je prežal ob gozdnem robu, čakajoč ugodnega trenutka. S praznimi rokami vrniti se domov, ni mu bilo volje. Vedel je tudi za razne vraže za svoj »sport«, dasiravno je »črno šolo« poznal le po imenu. Na tihem je namreč »panal« smodnik za svojo rabo; nasipal ga je verno v testo, zavil ter porinil k ognju. Tako zahlupjen smodnik baje ne poka, in

to je gotovo jako važna in koristna iznajdba za lovske tate.

V okolici, kjer je Lenta imel svoje okrožje, životarilo je sicer v vednem strahu za revno življenje povsod dosti strahopetnih dolgoušnikov, pa najraje so se zbirali k svojim junaškim sejam in pogovorom v gozdu stran vasi. Oh, tam jih je bilo, da bi jih lahko brez truda s kapo ubijal. To je naš Lenta tudi izvohal. Toda — nekaj mu je motilo to srečno zavest. Pred leti je v teh krajih strela zadela drvarja. Šel je nekoč v divji nevihti po svojem opravku in ob tej priliki usmrtila ga je strela. Sedaj pa natihoma ljudje govore, da se ondi prikazuje neka pošast. In res, tudi Lenta je že pri svetlobi lune zapazil nekaj čudnega. Najprej se vzdigne iz struge v beli halji odeta prikazen, polagoma, leno se vleče k drevesu, pri katerem je bil drvar zadet. Nekoliko postoji in zgine. Lento prešinja strah in groza po vseh njegovih grešnih kosteh, kadar samo že sliši pripovedovati od duhov, vešč in besov! Ne hodil bi več na to mesto, toda ti dolgoušesni strahopetneži ga ne puste pri miru.

Kaj šmenta! Bom se pa s kom pogovoril, misli si. V vasi je stari Matevž, ta je že marsikateremu dobro svetoval in večasi tudi pravo zadel. Veliko je na svetu skusil, iz svojega življenja vé pripovedovati dovolj

Politični ogled.

Državni zbor bo sklican zopet na dan 18. aprila. Poslanci in njih glasila so navdušena za to, da državni zbor tudi v bodoče dela. Toda razmere med različnimi strankami in med vlado so tako napete, da se mašinerija državnega zbora lahko pri najmanjšem dogodku ustavi. Slovani si nikakor ne morejo želeli, da se državni zbor odstrani, ker višje uradništvo, ki bi potem imeli vso vlado v rokah, nam Slovanom ni naklonjeno. Pa tudi kmet bi ne imel nič dobrega, kajti visoki gospodje ne poznajo kmetijskih potreb niti se zanje zanimajo.

Delegacije se snidejo dne 16. maja. Takrat se bo torej zopet prekinilo zborovanje državnega zbora, menda do jeseni.

Prusaški duh se tako širi po Avstriji, da so se s to prikaznijo začeli baviti že tudi izvenavstrijski listi. Francoski listi jako pazno opazujejo vsaki korak naših Prusakov. Samo-umevno je, da Francozom ne bi bilo ljubo, ako bi se pruska država raztezala doli do Adrije. Tudi italijanski listi so začeli obračati več pozornosti prusaškemu gibanju v Avstriji. Mnogi Slovenci pa so tako slepi, da se kar z navdušenjem oprijemajo nemškega jezika in da v vsem ubogajo prusake po naših mestih in trgih.

Mladočeška stranka je imela shod zaupnih mož, na katerem se je sklenilo, da se pusti državnim poslancem politika prostih rok, to se pravi, oni naj na Dunaju sami po lastnem preudarku postopajo. Zaupniki jih torej ne silijo v obstrukcijo, in več ko verjetno je, da Mladočehi v državnem zboru ne bodo kar zlahka začeli v obstrukcijo.

Proti poljskemu klubu se je začela med Poljaki velika gonja zaradi tega, ker se mu ni posrečilo doseči podržavljenja poljske gimnazije v Tschinn. Radikalni poslanci prirejajo shod za shodom, na katerih volilci zahtevajo podržavljenje tešinske gimnazije in obsojajo vladi prijazno držanje poljskega kluba.

Rusija in mandžurska pogodba. Veliko se je ugibalo, ali je Kitajska podpisala mandžursko pogodbo ali ne. Vsled te pogodbe bi dobila Ruska velik upliv na mandžurske pokrajine. Sedaj izjavlja neki ruski vladni list, da Kitajska pogodbe ni podpisala vsled velikanskega pritiska od strani drugih dežel. Če ne bo Rusija danes dosegla svojih namenov z Mandžurijo, pa bo jih jutri, Rusija ima vstrajno politiko.

Kako delajo na Pruskem za verno ljudsko šolo. V pruskem deželnem zboru

je naučni minister Studt strogo poudarjal, da mora imeti ljudska šola izrečno verni značaj. Drugi minister pl. Miguel je zopet strogo obsojal, da se najdejo med učiteljskimi krogi hujskači, ter da se širijo med učitelji nevarni, brezverski in puntarski članki; s takim početjem si škoduje celi stan najbolj sam ter daje otrokom slabi vzgled. Najbolj pa je osupnila liberalni svet izjava nemškega cesarja sama, katero je s posebnim poudarkom izrazil pl. Krocher-ju, predsedniku pruske zbornice. Z ozirom na znani napad na cesarja v Bremskem mestu je namreč rekel cesar, da opazuje od dné do dné večjo razdivjanost med mladino, od dné do dné bolj gineva spoštljivost do predpostavljenih; temu nasproti morajo vsi delovati, a izdalo prej ne bo, dokler ne spravimo šole v pravi verski tir. Tako na Nemškem, na Pruskem, v pruski zbornici! Kaj pa mislijo naši liberalci? — Protestanti se potegujejo za versko šolo; kaj mislijo o tem naši katoliški politiki?

Vodjo filipinskih ustašev Aquinalda so ujeli, ne sicer v prostem boju, ampak zahrbtno, z grdo izdajo. Črne izdajalske duše so se ponudile Aquinaldu, da mu vjamejo severnoameriškega generala Funstona in njegovo spremstvo. To se je zgodilo, a ko je prišel Aquinalda gledat ujetih žrtev, ujeli so njega. Vkljub temu še bo trajal boj na Filipinah naprej.

Dopisi.

Iz Zavrča. Malokedaj dobi menda urednik »Slovenskega Gospodarja« iz našega kraja dopis, a zdi se potrebno, da vendar nekoliko pogledamo v našo faro. Z velikim začudenjem opazujemo, da se tudi v naš kraj vriva in razširja nemškutarski »Štajerc«. Ni skoraj da bi verjel, da so se dali naši doslej pošteni in zvesti možje zapeljati v posilnemški tabor. Pa kar je res, je res. Priznati moramo, da kateri bi lahko veliko koristili domovini in imajo zmožnosti za to, tisti kar tiho sedijo in njih srce je menda okamenelo, da se njim ne smili rod, ki se pogrezuje in oddaljuje zmiraj bolj in bolj od prapora, na katerem se blišči geslo: »Vse za vero, dom, cesarja.« Naše ljudstvo rado čita, a kaj mu pomaga, če prebira same amazane in veri in narodu nasprotno knjige in časopise. In tak časopis je ravno »Štajerc.« Priznati moramo, da ga veliko ljudi prebira, posebno veliko takih, ki prej niso nikdar ali le mimogrede pogledali v kak časnik. In to so večinoma taki

ljudje, ki ne znajo ceniti ne svoje narodnosti, ne svojega milega maternega jezika; ki bi pri glažku »hudičeve vode« prodali vse, kar je nam drago in pošteno. Zato pa naj skrbi vsak domoljub, vsak naročnik »Slovenskega Gospodarja«, da pridobi kolikor mogoče veliko naročnikov na »Sloven. Gospodarja«, da vsak tak naročnik posojuje takim, ki ga nimajo naročenega, ali niso v stanu si ga naročiti. Torej vi slovenski možje in fanti, ki ste z menoj enakega slovenskega prepričanja, ne naročujte si slabih listov, posebno takih ne, ki so nam sovražni, in nam le hudo želijo. Oklenimo se torej naše mile slovenske domovine in držimo se trdno našega gesla »Vse za vero, dom, cesarja«. Živeli Slovenci, živela katoliška slovenska stvar, to želi priprost

Zavrčki fant.

Sv. Rupert v Slov. gor. (Vrlému možu v spomin.) Mej tem ko so se razlegali mogočni strelji po vseh Slov. goricah na Velikonočno nedeljo, ter je bilo vse radostno in veselo, vil se je iz prelepe vasi Gočove ganljiv in dolg mrtvaški spreved proti župni cerkvi sv. Ruperta. Raz obrazov nepregledne vrste pogrebcev bral si žalost in otožnost, ki je jasno pričala, kako globoko, zevajočo rano jim je zadala nemila smrt. In kdo ne bi žaloval, ko je pa vendar umrl eden najboljših mož lenartskega okraja, mož plemenitega, čistega, kremenitega značaja Karol Pečovnik, veleposestnik v Gočovi. Da ga je ljubil in čislal vsakdo, pričal je velikanski pogreb, kakoršnih vidijo redkokdaj Slovenske gorice. Razven domačih duhovnikov so bili navzoči tudi benediški kaplan, kot poseben prijatelj ranjkega. Polnoštevilo je bilo zastopano domače učiteljstvo, okrajni zastop, okrajna hranilnica, lenartska in trojiška slovenska posojilnica in mnogo odličnih prijateljev od Sv. Lenarta, Trojice, Bolfenka in Benedikta. Na grobu so mu zapeli domači duhovniki in učitelji ginljivo žalostinko, nagrobnico predragemu ranjkemu pa so pretresljivo govorili benediški kaplan Fr. Mursič. Pač nobeno oko ni ostalo suho. Možem in gospodom, otrokom in odraslim, vsem je do srca segalo ginljivo slovo. Ne morem si kaj, da bi ne omenil le nekaj zrnice iz nagrobne govora. Ranjki Karol Pečovnik, omenja govornik, je bil veren, vzgleden katoličan, da malo takih. Čudovito natanko in skrbno je spolnoval svoje krščanske dolžnosti. Za čast Božjo in za katoliško cerkev je bil ves vnet in goreč. Pokojnik je bil zvest sin slovenskega naroda, jeklen, neupogljiv in vrl narodnjak, glavni steber narodnosti lenartskega okraja že od nekdanj. V boju za narodne

čudnih dogodkov, a ljudje ga vendar le včas sumničijo, češ, da si je Matevž to ali ono izmislil.

Torej k temu se je neki večer zaupljivo obrnil naš junak. In ko mu je skrivnostno potožil svojo stisko, si Matevž po svoji navadi, kadar je mislil kaj posebno važnega povedati, najpoprej odkašlje, potem pa po kratkem molku resno podučuje Lenteka:

»Hm! fant, to je brez dvoma duh rajnega drvarja. On nima v večnosti pokoja, dokler ga nikdo ne reši, in ker se posebno tebi prikazuje, glej, ravno od tebe čaka rešitve. Imel sem bukve. V teh so bili prilični »žegni«, strašno močni. Škoda jih, da so mi prišle v zgubo. Najbrž jih je »moja« zanesla h gospodu fajmoštru, ko so svoje dni raz prižnico povedali, da vse, kar je v enakih bukvah, ni res, ampak bedasto, neumno in celo greh verovati, in kjer še imajo take bukve, naj jih oddajo v farovž. Pa je vendar vse nebeška resnica, in ko bi se tudi na glavo postavili, meni te vere ne bodo vzeli. No, v teh bukvah je bil tudi žegen za tvoj slučaj. Dobro se ga še spominjam, saj sem znal te zlate bukvice brez mala cele iz »fraj« glave. Torej pazi, kako moraš s tem žegnom ravnati, da pomagaš onemu duhu. Ko se ti zopet prikaže, hipoma primi z zobmi za gumbo na svojem oprsniku — z roko si

smeš pomagati. Samoobsebi se vé, da moraš oprsnik imeti in na njem vsaj eno gumbo. To moraš grizti, dočim z desno nogo napravljáš na tleh trikrat križ in moliš zmiraj sledeče »močne in svete« besede: Čere — mere — čačere! Ko gumbo odgrizeš, izpluj jo čez glavo za sebe. Kadar vse to izvršiš, je duh rešen, in ti imaš veliko zasluženje pred Bogom. Se vé, da se bo rešeni duh tebi že znal kedaj hvaležnega skazati.«

Lenta je ves čas sleherno besedico pazno na uho vlekel, in dasiravno se mu je marsikaj čudno, da težavno zdelo, zlasti gumbo grizti, vendar si ni upal dvomiti. Stari Matevž je imel še dokaj ugleda pri priprostih in praznovernih ljudeh. Da bi pa ne pozabil med tem onih svetih in močnih besed, si jih je na tihem večkrat ponavljal ter skrivnostno šepetal: »Čere, mere, čačere!

Nedolgo potem je zopet zašel v znani nam gozd, in kaj čuda! — duh se znovič javi. V prvem trenutku se je zbal, sreča, da vsaj žegna ni pozabil. Kmalu se ojunaci, začne odgrizavati gumbo in ravno misli z nogo delati križe, ko duh predenj skoči ter zagrmí: »Presneti pesjedlakec! Tri sto medvedov, da si mi enkrat vendar prišel v pest, dolgo si se mi znal izvijati« donel je grozoviti glas grajskega čuvaja. »Puško sem in hajdi z menoj k županu, tri sto medvedov!«

Prestrašen Lenta v prvem trenutku nič družega ni mislil, nego da je oni duh planil nanj. Še-le po potu se je vzdramil ter spoznal žalostni položaj, iz katerega ga ni mogel rešiti noben, še tako močen žegen.

Malo pozneje pa je v zaporu premišljeval svojo nesrečo in se pokoril za svoje lovske skomine. Ko pa se je bližalo novačenje — tudi za njega — in vojaška komisija le prerada jemlje enake preskušene strelce, se je naš junak vojaščine zbal in nekaj tednov pred nabiranjem je zginil kakor kafa, nikjer ni bilo o njem ne duha ne sluha. Še-le pozneje je pisal znancem iz Amerike, kamor je bil izfrknil. Se vé, da se duh ubitega drvarja najbrž še dozda žalostno potepa po gozdu in čaka odrešenja — zastonj! — ni ga več Lenteka blizo, ta je bil še upanje zanj.

Lenta pa je v Ameriki ves srečen. Ondi ima prost lov, celo medvede sme streljati in loviti divje konje, v »žegne« pa in v duhove več ne veruje, in to od tistihmal, ko se je pri onem »močnem žegnu« tako neprijetno ponesrečil.